

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ח.

עין משפט
נר מצוה

סג א מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה ד
סגמ עשין דל טו"ע חו"מ
סי קט סעף ד'
סד ב כו"ט ט"ע חו"מ סי קט
סעף ד ועין שם
צ"ב:
סה ג מיי פייט מהל'
מלוה ולוה הלכה א
סגמ עשין דל:
סו ד מיי פייט מהלכות
מלוה ולוה הלכה ו
סגמ עשין דל טו"ע חו"מ
סי קט סעף ג'
סז ה מיי שם הלכה ה
טו"ע ש"ע שם ס"ד:
סח ו מיי שם הלכה ו
טו"ע ש"ע שם סע"י
ה:

רבינו הנאל

ואי אמרת בשלוי הן שמיין
תיעשה בינונית דידיה
עדיה, דיהא ליה טובא
ממנה, וידחה בעל חוב
ביבורית. ופרקי, כגון
דהוה ליה עידית ומכרה,
ותנן אין נפרעין מנכסין
משועבדין במקום שיש
בני חורין וכו'. ואמר' הכי
נמי מיתברא דתניא
אחריתו בינונית ויבורית,
ונקיין בבינונית ובעל חוב
וכתובת אשה ביבורית.
קשיין אהורי כו', ופשוטה
היא. רבינא אמר בדעולא
קמפלו דאמי דבר תורה
בעל חוב ביבורית שנאמר
בחורין תעמוד וכו', מה
דרכי שללה להוציא
פחות שבכלים. ומה טעם
אמרו בעל חוב בבינונית,
שלא לנעול דלת בפני
לוי. האי תנא דקתני בעל
חוב בבינונית אית ליה
דעולא. והאי דקתני בעל
חוב ביבורית לית ליה
דעולא. ת"ר מברין
לאהורין] או לשלשה
כו'. הו' לו עידית ובינונית
ויבורית, ומכרן לאחד או
לשלשה כאחד כולן נכנסו
מגבין תחת הבעלים.
לנוקין מן העידית ולבעל
חוב בבינונית ולכתובת
אשה ביבורית. ואקשי'
אמאי, נימא הנחתי לך
מקום לגבות ממנו. ופרקי'
כגון שלקח עידית
באחרונה. והיינו טעמי'
דלא נבו כולהו מן העידית
משום דאמי' להו אי
שקליהו ושקליהו
כדיניכו, שפיר. ואי לא,
מהדרנא זיבורית למריה
ואמנא לכו הנחתי לכם
מקום לגבות ממנו
ושקליהו כולהו מן
הזיבורית. ואקשי' איכה

ה"ג אר"י ואר"י בשל"א היתה לו עידית ומכרה הא דשו"א בינונית
דידיה בעידית דעלמא הא דלא שו"א בו'. והא דקאמר
אר"י ואר"י כגון שלא היתה לו עידית ומכרה ו' ולא בעי למימר
דמרוייהו מיירי שלא היה לו כלל דל"כ ההוא דמיירי דשו"א בינונית
דידיה כעידית דעלמא אמאי קרי ליה

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בינונית אל"א ה"ק אר"י ואר"י שלא
היתה לו עידית ומכרה כלומר לא
איירי כשהיתה לו עידית ומכרה אל"א
בדלא מיירי שלא היתה לו מעולם
ודלא מיירי כשהיתה לו ועדיין יש
לו ואין צריך לזקומי כשמכר
שום שדה וסברי מרוייהו שזל עולם
הן שמין:

ואי בעית אימא אר"י ואר"י כשהיתה
בינונית של"ו בבינונית דעלמא.
ולא גרס כעידית דעלמא דכיון דקאי
אשלא היתה לו עידית אמאי קרי
ליה בינונית כיון דהוה עדיית דידיה
ודעלמא ועוד דל"כ היכי מתוקמא
ההיא דקתני מוקין וצ"ח צבינונית
צין למ"ד בשלו הן שמין צין למ"ד
שזל עולם הן שמין:

ב"ר ל"ת ל"ה תקנתא דעולא.
דוקא היכא דלית ליה עדיית
דהוה האזי צבינונית עדיית לדידיה
מדנקט צבינונית וזבורית משמע דל"י
אית ליה עדיית גזי צ"ח מצבינונית
וקסברי כיון דלית ליה אל"א צבינונית
ויזבורית ואלו דשיין כאלן טעמא
דלמך דהנזקין (גיטין מט:): מפני מה
צ"ח אין דינו צעדיית כדי שלא יראה
שדה נאה ודירה נאה לחצירו וילמך
אקפון וחלונו כדי שגאנה אותה בחו"י:
ב"ה דרכו ש"א אדם להוציא פחות
שבכלים. א"ע"ג דשליט צ"ד
היה מוציא לא היה מוציא אל"א מה
שלהו נותן לו:

ל"ה הוציא פחות שבכלים. ואל"ת
אפי' פחות שכלים
מיטב הוא כדלמך לעיל כל מיני
מיטב הוא וי"ל כשמוציא כלים דרכו
להוציא הגרוע וכשמוציא קרקע נמי
דרכו להוציא זיבורית ונראה דהלכה
דבשלו הן שמין דהכי אית ליה לרי"ג
בכתובות (דף ק:):

ב"ר נכנסו תחת הבעלים. ואל"ת [ב]
והא מוקין מלוה על פה
נינהו ומלוה על פה לא גזי
ממשעבדי וי"ל דכשעמד דצין
כמלוה בשטר דמיא כדלמך בהגול
בתרא (לקמן ק"ט) וצממה דוכמין [ג]
אי נמי מלוה הכתובה בתורה
ככתובה בשטר דמיא וחייב:

אין לו גובה משלפניו. אומר ריב"א
ששם צאו כולם צבת אחת כל

הקודם בשטר גובה מן האחרון תחילה ואם נוקין קדמו גובה מן
האחרון אפי' היא זיבורית ואם צא צ"ח אחריו יגבה נמי מן האחרון
אם יש לו ואם אין לו גובה משלפניו ואפי' מן העידית והאשה
משלפני פניו ואפי' הן עילי עדיית:

דאיבא למימר דחד מינייהו קדיים. דאין כותבין שעות
אל"א צירושלים:

מברין לאחד בבת אחת מיבעיא. השתא לא חסיק אדעתיה טעמא
דאי שתקת דלפילו כתוב הכל בשטר אחד יכול לכבוש
השטר ולהחזיר הזיבורית לבעלים כאלו לא קנה מעולם:

אי שתקת בו' ואי לא מהדרנא שמרא דזיבורית למריה. א"ע"ג דכלאו הכי אשה גציה מציבורית מ"מ לא מליא למימר ליה לכו' מהדר כיון שאין
מפקיע כחה אל"א צ"ח לא מצי למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו' מהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך בסמוך אל"א מנוקין ולא מצ"ח כדפירש הקוטנרס [ועי' מוספות צימות ה: ד"ה דלמך:
בדימתי

עידים וזיבורים נוקין צעידים ובעל חוב וכסופה אשה זיבורית.
מלאורייתא צ"ח זיבורית כדלקמן ורצון הוא דתקון ליה צבינונית
משום נעילת דלת ללוין והיכא דלית ליה צבינונית ליתא לתקנתא:

תעשה צבינונית שלו כעידית. דהא מיטב היא לו: ומכרה. לאמר
הלואה דלישתעבדא ליה צבינונית
לצ"ח מעיקרא בעוד שהיתה עדיית
צידו: אר"י ואר"י שלא היסה לו
עדיית. והכ"ע שזל עולם הן שמין:
ולא קשיא כו'. הא דקתני צ"ח
וכתובה אשה זיבורית דשו"א בינונית
דידיה כעידית דעלמא: אר"י ואר"י
דגוון שהיסה צבינונית שלו כזיבורית
דעלמא. ולא היתה לו עדיית מתחילה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיייתא
סבר שזל עולם הן שמין ואמטו להכי
שקיל צ"ח צבינונית כדנייה ואר"י
סבר בשלו הן שמין. ל"א גרסינן
אר"י ואר"י כגון שהיסה צבינונית שלו
כעדיית דעלמא ומפרשין ליה הכי
אר"י ואר"י כשהיסה לו עדיית ומכרה
וצהא פליגי דתנא דמתניתא קמיייתא
סבר בשלו הן שמין וכיון דלדידיה
הוא צבינונית א"ע"ג דלעלמא עדיית
מיניה משלם ותנא דצרייתא [ג] סבר
שזל עולם הן שמין. ותפוס לשון
ראשון: דעולא קמיפלגי. תנא
במרא לית ליה תקנתא דעולא אל"א
במרא קרא אול ואפילו הוה ליה נמי
עדיית דהשתא הוא ליה צבינונית
גמורה צין לדידיה צין לעלמא אפילו
הכי ס"ל דלשקול צ"ח מציבורית:
מכרן לא' או לג' בני אדם. ציוס א'
מי שהיה עליו נוקין וכתובה אשה
וצ"ח והיו לו עדיית וצבינונית זיבורית:
נון נכנסו תחת הבעלים. נכנסו
הלקוחות כדון המוכר ומי שלקח
עדיית יפרע לניוק ולוקח צבינונית
ישלם את החוב ולוקח זיבורית את
הכתובה: מן האחרון. דלפני שקלו
קמאי עדיית וצבינונית מצי מדתן להו
הלקוחות לנוקין וצ"ח אל"א זיבורית
דלמך הנחתי לך מקום לגבות הימנו
ותנן במסכת גיטין (דף מה:): אין
נפרעים מנכסין משועבדים במקום
שיש בני חורין ואפי' הן זיבורית וכי
זבון הני תרי קמאי אשתיר זיבורית
צני חורין וא"ע"ג דהדר אזדבנא
במרא בתרא אולין: אין לו. כדי
סיפוק שלשתן שאין אותו קרקע שיה
כל כך: וצ"ח. המותר משלפניו:
אילימא צבת אחת. בשטר אחד:
השתא לג' דאיבא למימר חד מינייהו
קדיים. שזה לקח צבורה והללו שנים
צערב ומצי למיטען הנחתי לך מקום:
אמרם נכנסו תחת הבעלים. הואיל

תורה אור השלם
1. בחורין תעמוד והאיש
אשר אתה נושא בו יוציא
אלריך את העבט
החורין: דברים כד יא

הנהגות הגר"א

[א] תו"ם ד"ה מר כו'
דשיך כאלן כו'. י"ב אל"א
הראב"ד פי' דכ"ע בשלו
הן שמין ומי' צבינונית
לית לי דעולא וספירא
ליה כ"ע דלמך בהנזקין
מ"מ כו' ואלן כיון שהיא
צבינונית דעלמא ל"א
השתא ואקמיהא אלאוה.
ואכן קיימא לן טעמא.
(ונשגרי"א חו"מ סי' ס'
ק"צ:): [ב] ד"ה ט"ז
ואית כו' י"ב כל ז'
לשעתם נקדושין יג' ב
אלן לפי היר"ק א"י
לזה דר"פ מודה במלוה
הכתובה במורה ופי' רש"א
(ועמ"ש רבינו צו"ח סימן
שה ס"ק ט"ז):

מוסף רש"י

מה דרכו של אדם
להוציא לחורין. לפיכך
פחות שבכלים. שמלווה
לא יפרע עדיית (גיטין י:).

ואין ניכר בשטר המכר מי לקח ראשון: אל"א צוה אחר זה. צג'
נימא. האזי לוקח אחד: הנחתי לך מקום לגבות.
כי היכי דניילו כולהו בבת זיבורית: שלקח עדיית באחרונה.
דניחא ליה למיתב להו כדנייהו ולא ליילו בבת עדיית: יגבו
מעדיית. כלומר מעדיית שנשארה בת חורין צ"ח הלקוחות
והוטל שיעבדון עליה: ואי לא מהדרנא לשטר דזיבורית
למריה. כי היכי דמהדרו למיגבא מיניה דאין נפרעין מנכסין
משועבדים במקום שיש בני חורין: אי הכי. דמשום האי טעמא הוא:

בנוקין
א"ע"ג דכלאו הכי אשה גציה מציבורית מ"מ לא מליא למימר ליה לכו' מהדר כיון שאין
מפקיע כחה אל"א צ"ח לא מצי למימר דלישקול ציבורית מטעם דאי שתקת דכיון דמפקיע כחו מצי א"ל לכו' מהדר דהא השתא נמי
מציבורית אתה רוצה ליתן לי לך לא פריך בסמוך אל"א מנוקין ולא מצ"ח כדפירש הקוטנרס [ועי' מוספות צימות ה: ד"ה דלמך:
בדימתי